



Kajaanin yliopistokeskus **VUOSIKERTOMUS 2013**



OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

OULUN YLIOPISTO

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

LAPIN YLIOPISTO

SISÄLTÖ

Johtokunnan puheenjohtajan katsaus	3
Johtajan katsaus	4
Yliopistokeskuksen toiminta	6
<i>Mittaustekniikan yksikkö, CEMIS-Oulu</i>	6
<i>Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut</i>	9
<i>Avoin yliopisto</i>	10
<i>Kajaanin opettajankoulutusyksikkö</i>	11
<i>Yliopistokeskuksen kirjasto</i>	12
<i>Itä-Suomen yliopisto</i>	13
<i>Jyväskylän yliopisto</i>	14
<i>Lapin yliopisto</i>	16
Resurssit	17
<i>Tilat</i>	17
<i>Henkilöstö</i>	18
<i>Talous</i>	19
Julkaisut	20
Johtokunta	21
Yhteystietoja	22
Toimitustiedot	23



JOHTOKUNNAN PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2011–2016 todetaan yliopistokeskuksista seuraavaa: ”Yliopistokeskuksilla on tiivis yhteys emoyliopistojen toimintaan. Niiden asema turvataan suuntaamalla niiden toimintaa korkeakoulujen osaamista täydentävään, alueiden tarpeita palvelevaan aikuiskoulutukseen ja tutkimustoimintaan.” Kajaanin yliopistokeskuksen toiminta on tuon OKM:n määrittelyn mukaista aikuiskoulutuksen ja tutkimustoiminnan osalta ja yhteistyötä emoyliopistojen toimintaan on vahvistettu ja vahvistetaan edelleen.

Korkeakoulujen arviointineuvosto toteaa tekemässään Korkeakoulujen yhteiskunnallisen ja alueellisen vaikuttavuuden loppuraportissa: ”Korkeakoulut yhteiskunnan kehittäjinä” että AIKOPA -malli on erittäin hyvä esimerkki korkeakoulujen aikuiskoulutuksen yhteisestä ns. yhden luukun yhteistyömallista. Kajaanin korkeakoulukonsortioista arviointiryhmä toteaa, että malli ja sen tulokset ovat erinomainen esimerkki duaalimallin puitteissa tehtävästä yhteistyöstä. Arviointiryhmä toteaa raportissaan perusteen yliopistokeskusten olemassaololle olevan vahvasti yhteiskunnallisessa vaikuttavuudessa ja alueellisessa kehittämisessä. Yliopistokeskukset ovat arviointiryhmän mukaan puhuttaimmillaan sijaintialueen edusta ja tarpeista käsin rakennettuja ja suunniteltuja.

Uudessa yliopistokeskussopimuksessa vuosille 2013–2016 on mainittu Kainuun korkeakoulustrategian, KKKS, avulla suunnattavan ja toteutettavan Kainuussa tapahtuvaa korkeakoulu- ja tutkimuslaitos yhteistyötä koulutuksen ja t&k:n osalta. Uuden yliopistokeskussopimuksen puitteissa linjattiin että kaikki yhteistyöyliopistot (Itä-Suomi, Lappi, Jyväskylä ja Oulu), jatkavat entistä fokusoidummilla ja kunkin omia strategioitaan tukevilla vastuu-alueilla. Uusi johtokunta toimikaudelle 2013–2016 nimettiin alkuvuonna 2013 ja sen toiminta on ollut

aktiivista. Kajaanin korkeakoulustrategian, KKKS, muokkaamista yhteistyöyliopistojen (Itä-Suomi, Jyväskylä, Lappi ja Oulu) ja Kajaanin ammattikorkeakoulun yhteistoimin jatkettiin vuonna 2013, ja strategian käynnistämishanke alkoi marraskuussa 2013 pitäen sisällään kuusi alueen toimintaa tukevaa aihealuetta. Tavoitteena on saada kansallista ja kansainvälistä rahoitusta aiheiden toteuttamiseen.

OKM:n Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa todetaan lisäksi, että yliopistot ja ammattikorkeakoulut kehittävät yhteisiä yritysten kanssa tehtävän tutkimusyhteistyön muotoja. Juuri tällainen yhteistyömuoto on Kajaanissa toimiva viiden organisaation sopimusperustainen Mittaus- ja tietojärjestelmien koulutus- ja tutkimuskeskus, CEMIS. CEMIS:ssä yliopistokeskus on vahvasti mukana Oulun yliopiston ja Jyväskylän yliopiston toiminnan kautta sekä lisäksi mukana ovat Kajaanin ammattikorkeakoulu, VTT ja MIKES. CEMIS:ssä mukana olevat organisaatiot ovat kyenneet kasvattamaan merkittävästi kilpaillun kansallisen ja kansainvälisen rahoituksen määrää, erityisesti yliopistokeskuksen mitaustekniikan yksikkö, CEMIS-Oulu. CEMIS -toiminta on vahvistanut selkeästi organisaatioiden yhteistyötä

ja laajempien tutkimuskonsortioiden muodostamista. Tutkimuksen kansainvälistyminen, mutta samalla alueen tavoitteita palveleva suuntautuminen, on onnistunut hyvin. Alueen yritysten sitouttaminen yhteisen tulevaisuuden suunnitteluun asiantuntijaryhmien kautta on vahvistunut.

Oulun yliopiston strategian mukaan yliopiston tehtävänä on edistää kansainvälisesti korkeatasoista vapaata tutkimusta, sivistystä ja kulttuuria, vahvistaa hyvinvointia lisäävää osaamista sekä turvata korkeasti koulutetun työvoiman ja tutkijakunnan saatavuus vaikutusalueellaan. Oulun yliopiston strategiassa on määritelty neljä vahvuusaluetta. Tämä painoalajakattelu on tarpeellista, erityisesti tämän hetken taloustilanteessa, sillä liian moneen suuntaan panostamiseen eivät henkiset tai taloudelliset resurssimme riitä.

Kajaanin yliopistokeskuksen toiminnan sisältö aikaisemmin, nyt ja tulevaisuudessa on vahvistanut ja vahvistaa lähiympäristön hyvinvointia ja kilpailukykyä. Esitän Oulun yliopiston puolesta lämpimät kiitokset keskuksen johdolle ja kaikille, jotka ovat olleet ideoimassa uusia painopisteitä ja linjauksia. Toivotan mitä parhainta menestystä tärkeässä työssä Kainuun hyväksi.



JOHTAJAN KATSAUS

Vuoden 2013 aikana jatkuivat Kajaanin yliopistokeskuksessa useat aiemmin alkaneet muutosprosessit koskien Oulun yliopiston yliopistokeskuksen piiriin kuuluvia toimintoja. Opettajan-koulutus (KTK) siirtyi Ouluun syksylä 2013 alkuvuoden toimintojen ollen työntäyteisiä Kajaanin kampusalueella. Jyväskylän yliopiston Vuokatissa tapahtuva maisteri- ja tohtorikoulutus jatkui hankerahoituksella vuoden 2013 loppuun ja kuluneen vuoden aikana solmittiin yhteistyösopimus Jyväskylän yliopiston ja Sotkamon kunnan kanssa vuoden 2018 loppuun toteutettavasta koulutuksesta Vuokatissa sisäännoton ollessa joka toinen vuosi. Sotkamossa Oulun yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston toteuttama elintarvikebiotekniikan maisteriohjelma jatkui keväälle 2013. Keskusteluita koulutuksen vakinaistamisesta tai määrääikäisestä jatkamisesta on vireillä. Lisäksi alueen tarpeisiin kohdistettu AIKOPAn koordinoima varhaiskasvatuksen kandihanke jatkui.

Perustutkintoon johtava koulutus näyttäisi jäävään suhteellisen vähäiseksi Kainuussa, jos uusia avauksia ei saada jatkossa. Jäsenyliopistojen toteuttamat muuntokoulutukset ja maisteriohjelmat sekä näiden mahdolliset vakinaistamiset ovat jatkossakin todennäköisin toimintamalli. Näiden lisäksi koulutusta tapahtuu aikuis-koulutuksen, täydennyskoulutuksen ja avoimen yliopistotoiminnan kautta.

Vuoden 2011 perustettu mittaus- tekniikan yksikkö, CEMIS-Oulu kävi edelleen läpi omaa rakennemuutosta uudistuvassa rahoituskehityksessä ja globaalin talousahdingon keskellä. Vuoden 2013 tulos oli hieman odotuksia parempi, joskin toiminnan kokonaisvolyymi laski hieman edellisvuodesta. Näkymät vuodelle 2014 ovat kuitenkin lupaavat. Yksikkö on pärjännyt hyvin TEKESn uusissa rahoitusmalleissa; pienet strategiset avaukset ja Tutkimusideoista uutta tietoa ja liiketoimintaa (TUTLI) -rahoitus. Lisäksi kansainvälistä rahoitusta on

onnistuttu lisäämään.

AIKOPA on osoittanut vuonna 2013 edelleen toimivuutensa yliopiston ja ammattikorkeakoulun yhteisenä yksikkönä toiminnan volyymin ollessa liki edellisen vuoden tasolla, mutta tuloksen hieman jäädessä edellisestä vuodesta. AIKOPAn tutkimus jatkoi jo aiemmin alkaneita toimintojaan menestyksekkäästi. Loppuvuoteen liittyi tutkimuksen osalta tiivis vuoropuhelu Kajaanin ammattikorkeakoulun kanssa maaseudun kehittämisen hankkeiden hallinnoinnin siirtyessä vuoden 2014 alusta Oulun yliopistolta Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy:lle yhteisellä sopimuksella. Yliopistokeskuksen kirjasto siirtyi supistettuna ammattikorkeakoulun kirjaston yhteyteen kesällä 2013.

Mittaus- ja tietojärjestelmien tutkimus- ja koulutuskeskus CEMIS jatkoi toimintaansa vuonna 2013 ja yliopistokeskuksen toimijoista Oulun yliopisto ja Jyväskylän yliopisto ovat mukana tässä keskuksessa. Vuod-





den 2013 toiminta vahvisti edelleen sitä käsitystä, että CEMIS-toiminta on luonut puitteet, joiden osittaisella vaikutuksella näiden yliopistojen yhteistyö on vahvistunut kuten myös yhteistyö Mittatekniikan keskuksen, MIKESin kanssa.

Uuden yliopistokeskussopimuksen (2013–2016) puitteissa linjattiin, että kaikki yhteistyöyliopistot jatkavat entistä fokusoidummilla ja kunkin omia strategioitaan tukevilla vastuualueilla. Kainuun korkeakoulustrategia (KKKS) on selkeästi mukana yhteistyösopimuksessa yhtenä ohjaavana tekijänä. Uusi johtokunta toimikaudelle 2013–2016 nimettiin alkuvuonna 2013.

Kainuun korkeakoulustrategian muokkaamista yhteistyöyliopistojen (Itä-Suomi, Jyväskylä, Lappi ja Oulu) ja Kajaanin ammattikorkeakoulun yhteistoimin jatkettiin vuonna 2013. Alueen strategioissa esille nousseiden tarpeiden ja korkeakoulujen strategioiden perusteella valittujen kolmen osa-alueen: kaivannaisala, hyvinvointi (ravinto-terveys-liikunta) ja mittaus-tekniikka (peliala ja datacenter yhteistyö) suunnittelua jatkettiin. Suunniteltu Kainuun korkeakoulustrategia ja sen toteutuminen tulee entistäkin paremmin yhdistämään emoyliopistojen strategiat ja alueen tarpeet.

Kainuun korkeakoulustrategia Kick Off -hanke, alkoi loppuvuonna. Projektin toteuttavat Kajaanin yliopistokeskuksen yhteistyöyliopistot (Oulu, Lappi, Itä-Suomi ja Jyväskylä) sekä Kajaanin ammattikorkeakoulu. KKKS perustuu Kainuun kehittämistarpeisiin ja sen avulla edistetään korkeakoulujen välistä, suunnitelmallista yhteistyötä Kainuussa, selvennetään korkeakoulujen roolia Kainuun pitkäjänteisen aluekehityksen tukena ja nivotaan korkeakoulujen emokampusten toiminta yhä vahvemmin Kainuun kehittämiseen. Kick Off -hankkeen kuusi aihealuetta ovat: Hyvinvointivalmentaja-koulutuksen suunnittelu ja markkinointi, ikäihminen arjen selviytyjänä (pelit ja simulaatiot sekä omahoito auttamaan vanhuksia selviytymään kotona ja auttamaan kuntoutuksessa), kainuulaisen luonnontuotteiden ja omahoidon non-invasiivisten menetelmien käyttö terveyden edistämiseksi, Master-tasoisien pelipuolen koulutuksen käynnistäminen, kaivannaisteollisuuden tuotekehitys- ja testauspalveluiden kehittäminen sekä kaivannaisteollisuuden korkeakoulutasoisen osaamisen kehittäminen Kainuussa.

Yliopistokeskuksen toiminnan kokonaisvolyymi oli vuonna 2013 noin 8 miljoonaa euroa ja 132 henkilöä – mikä on jonkin verran pienempi kuin edel-

lisenä vuotena johtuen opettajankoulutuksen supistuvasta toiminnasta ja projektien vähenemisestä yliopistokeskuksessa. Perusrahoituksen osuus on vähentynyt alle puoleen parhaimmista vuosista. Kokonaisuudessaan vuoden 2013 tulos on kohtuullisen hyvä ottaen huomioon rahoitusmahdollisuuksien kokonaistilanne, globaalissa talousjärjestelmässä tapahtunut notkahdus sekä kansallisen rahoituslähteiden supistunut rahoituspotti. Yliopistokeskuksen toimijat pärjäsivät suhteellisesti hyvin tässä kiristyneessä tilanteessa.

Asetelmat jatkoon ovat kohtuullisen hyvät, mutta kysymysmerkkejäkin löytyy. Ensimmäinen kysymysmerkki on vieläkin kiristynyt taloudellinen tilanne, joka pistää jokaisen yliopiston arvioimaan omaa toimintaansa ja joitakin ratkaisuja on jo tehty myös meidän emoyliopistoissa.

Toinen merkittävä kysymys on ensi vuonna vaihtuvat EU:n rakenne- ja puiteohjelmakaudet, joiden merkitys on varsin iso meidän toimintaamme jatkossa. Toivottavaa on, ettei ohjelmien aloituksissa tule viiveitä nyt ilmoitetusta alustavasta aikataulusta. Turbulenssissa olevassa maailman talouden tilanteessa on kuitenkin oltava joka hetki reaktiovalmiudessa pysyäkseen ajan hermolla ja turvatakseen alueen hyvinvointia.

MITTAUSTEKNIIKAN YKSIKKÖ, CEMIS-OULU

Yksikkö muodostui alkuvuonna 2013 kolmesta tutkimusryhmästä, jotka ovat: analyttinen kemia ja bioanalytiikka, optinen spektroskopia ja kuvantavat mittaukset. Toimintaa on Kaajanissa, Sotkamossa ja hanketoiminnan puitteissa myös Vuokatissa.

Tutkimuksen pääfokus on biotalous ja sovellusalat vuonna 2013 olivat kaivannais-, prosessi-, ympäristö- ja hyvinvointisovellukset, uusiutuva metsäteollisuus (metsäklusteri) sekä bioenergia.

Kuvantavien mittausten ryhmällä on professorivetoisena erityistehtävä osallistua perusopetukseen erityisesti opinnäytetöitä CEMIS-Oulussa tekemällä. Menettely onkin historiansa

aikana (MILA ja CEMIS-Oulu) tuottanut Kainuuseen talouselämän tueksi useita valmistuneita ja valmistumisvaiheessa olevia teekkareita ja heidän DI-töitään sekä tohtorin tutkintoon tähtääviä jatko-opiskelijoita. Määräaikainen professuuri jatkui vuonna 2013 ja on rahoitettu osalla opetus- ja kulttuuriministeriön CEMIS-toiminnan käynnistämiseen myöntämää rahoitusta sekä hankerahalla. Jatko-tutkintojen tekijöitä on myös muissa tutkimusryhmissä.

Elintarvikebiotekniikan maisterikoulutus -hanke jatkui yhteistyönä Itä-Suomen yliopiston kanssa Sotkamossa. Hanke sai jatkoajan 2013 maaliskuun loppuun. Yhteensä opiske-

lijoita on 30, joista 18 on valmistunut vuoden 2012 loppuun mennessä ja loput opiskelijat jatkavat opintojaan Itä-Suomen yliopistossa.

Vuonna 2013 jatkui Osaamispalvelun kehittäminen soluviljely- sekä antimikrobiologiseen tutkimukseen, MIKROSOLU-hanke. Myös Palvelu- ja innovaatiotoiminnan kehittämishanke (PALI) jatkui keskittyen palveluliiketoiminnan kehittämiseen onnistuneesti. Yritysyhteistyötä oli sekä Kainuun alueella että valtakunnallisesti.

Elintarvikealan innovatiiviset high value -tuotteet biomassaraaka-aineista hanke (BIOHIVA) jatkui ja on verkottunut Oulujärvi-Leaderin ja yritysten kanssa. Palvelututkimuskonseptin





luominen bakteerien identifiointiin ja profiloointiin tuottamaan uutta tietoa teollisuusprosessien säätöön tuotannon tehostamiseksi on esillä BAKOTUS-hankkeessa, jossa on yhteistyökumppaneina yrityksiä kaivos-, energia-, uudistuva metsäteollisuus- ja elintarvikealoilta.

Yksikkö on mukana Vuokatin kehittämisessä Testikatti-hankkeella, jossa kehitetään analytiikan avulla tehostettuja hyvinvointi-, testaus- ja liikunta-palveluja. Hankkeessa on kumppaneina muun muassa Suomen Olympiakomitea, Jyväskylän yliopisto, KIHU ja Vuokatin Urheiluakatemia.

Yksiköllä on liikkuvat liikealustat (LILA) -hanke, jossa toteutetaan ja demostroidaan ilmasta ja vedestä tapahtuviin mittauksiin soveltuvia jatkuvatoimisia ja autonomisia liikkuvia anturoituja laitealustoja.

Vuonna 2013 jatkui ja vahvistui mittaus- ja tietojärjestelmien tutkimus- ja koulutuskeskuksen, CEMIS (Centre for Measurement and Information Systems), toiminta. Uudet CEMIS-kehittämishankkeet alkoivat vuonna 2013. Muita CEMIS-toimijoita ovat Jyväskylän yliopisto, Mittatekniikan keskus (MIKES), Kajaanin VTT ja Kajaanin ammattikorkeakoulu. CEMIS-kehittämishankkeet on yhdistänyt alueen osaamista sekä Jyväskylän ja Oulun yliopiston (CEMIS-Oulu) yhteistyötä entuudestaan, samoin Oulun yliopiston ja MIKESin välistä yh-

teistyötä. Lisäksi tutkimusyhteistyö Jyväskylän yliopiston ja MIKESin kanssa on vahvistunut TEKES-hankkeiden kautta. Johtaja Vesa Virtanen on osallistunut CEMISen strategiaryhmän ja johtoryhmän työskentelyyn. Oulun yliopiston yksikkö on CEMIS-kehittämishankkeen selkeästi suurin toimija.

Yksikkö on mukana BioVesi-hankkeessa, jossa kehitetään ympäristön sakeiden nestenäytteiden ja biopolttoaineiden nestemittausta MIKESin Kajaanin toimipisteen kehittämiseksi.

Kainuun korkeakoulustrategia Kick Off -hanke alkoi loppuvuonna. Projektin toteuttavat Kajaanin yliopistokeskuksen yhteistyöyliopistot (Oulu, Lappeenranta, Itä-Suomi ja Jyväskylä) sekä Kajaanin ammattikorkeakoulu. Kainuun korkeakoulustrategia (KKKS) perustuu Kainuun kehittämistarpeisiin ja sen avulla edistetään korkeakoulujen välistä suunnitelmallista yhteistyötä Kainuussa, selvennetään korkeakoulujen roolia Kainuun pitkäjänteisen aluekehityksen tukena ja nivotaan korkeakoulujen emokampusten toiminta yhä vahvemmin Kainuun kehittämiseen.

Yksikkö on mukana kansallisessa fotonikan tutkimusverkostossa Photonics Finland. Yksikkö on vahvistanut verkostoaan Oulun Innovaatio Allianssin kanssa ja siellä erityisesti Centre of Health and Technologyn ja PrintoCentin kanssa. Yksikössä oli meneillään toistakymmentä TEKES-rahoitteista hanketta.

TEKESn Vesi-ohjelmassa on mukana toksisten yhdisteiden määrittämiseen liittyvä hanke (RACE). Muissa TEKES-hankkeissa tutkittiin muun muassa nutrigenomiikkaan liittyvän biosensorin kehitystä Nutrisense 2 -hankkeessa. Nestemonitorointia uusilla optisilla menetelmillä kehitetään LUMO-hankkeessa, kun taas teknologian kehittäminen partikkeleiden liikkeen tunnistamiseen sekä kuvantaviin spektri- ja fluoresenssimittauksiin on esillä PulpVision-hankkeessa. Lisäksi kehitettiin polarisaatiomittausteknologiaa biomembraanien funktionaalisuuden tarkkailuun NONIT-hankkeessa.

Yksiköllä on hankkeita TEKESn Green Mining -ohjelmassa: Pienten nikkelpitoisuuksien mittaamisen kehittämiseen kaivannaisteollisuuteen (NICK) ja Raekoon reaaliaikainen ja kustannustehokas hallinta louhinnasta tuotteeksi -hanke (RAIKU). Tutkimusideoista uutta tietoa ja liiketoimintaa (TUTLI) -rahoitus. TUTLI-rahoituksen sai myös Elohopeavapaa automaattinen online-metallianalysaattori (MEAN-hanke), joka myös linkitettiin Green Mining -ohjelmaan. Hanke alkoi 1.1.2013. Lisäksi Green Mining-ohjelmassa on menossa MINEFILTR-hanke, jossa kehitetään kaivannaisteollisuuden lietteiden, kuten mineraalilietteiden, veden poistoon ja suotautuvuuteen ja mittaamiseen liittyvää osaamista yhteistyössä Kajaanin AMK:n kanssa. Green Mining -vuosiseminaarin yhteydessä CEMIS-Oulu järjesti NICK-hankkeen kansainvälisen seminaarin (2 professoria Cranfieldin yliopistosta vieraillevina puhujina) Helsingissä yhdessä TEKESn ja TEM:n kanssa. Lisäksi yksikkö on mukana valtakunnallisessa kaivannaisteollisuuden ympäristöjen rikkipitoisten yhdisteiden seuranta- ja määrittämenetelmiä kehittävässä SULKA-hankkeessa.

Yksikkö on mukana kolmessa TEKESn rahoittamassa pienessä strategisessa avauksessa: Tiekartta älykkääseen arktiseen erikoistumiseen (SMARCTIC, 2012–2014), LST – uusi lähestymistapa kompleksisen datan

analyysiin ja visualisointiin (LST-Vision) ja Sensorit ja sosiaalinen web, (SEWEB). Lisäksi yksikkö oli mukana TEKESn rahoittamassa COACH-TECH-hankkeessa yhdessä Jyväskylän yliopiston, KIHUn ja Urheiluopiston kanssa kehittämässä monikäyttöistä urheilusuoritusjärjestelmää.

Yksikkö on ollut mukana energia- ja ympäristöalan (CLEEN Oy) strategisen huippuosaamisen keskitymän (SHOK) Measurement, Monitoring and Environmental Assessment (MMEA) -tutkimusohjelmassa tutkijamassassa On-line mittalaitteiden likaantumisen hallinnan kehittämistä ja biosensoreiden soveltuvuuden arviointia. Lisäksi yksikkö on mukana valtakunnallisessa kaivannaisympäristöjen rikkipitoisten yhdisteiden seuranta- ja määritysmenetelmiä kehittävässä SULKA-hankkeessa.

Yksikkö oli mukana luomassa ajoneuvojen simulointitutkimuskeskusta yhdessä Kajaanin ammattikorkeakoulun ja ammattiopiston kanssa. Ajoneuvojen simulointitutkimuskeskus on Kajaanin ammattikorkeakoulun

tiloissa. Yksiköllä on ollut tutkimusyhteistyötä alueella MTTn kanssa liittyen marjanviljelyn ja vihannesviljelyn kustannustehokkaaseen toimintaan. Lisäksi yhteistyötä oli bioreaktorin toiminta- ja tuotealoilla. KAVERI-hankkeessa toimenpiteillä pyritään vähentämään maatalouden aiheuttamaan kiintoainekuormitus vesistössä.

Yksikössä jatkui Kainuun maaseutua kehittävän bioenergiateemaohjelman koordinointi. Ylimaakunnallinen Wenet Centre -hanke on integroitu osaksi bioenergian teemaohjelman toteutusta. Wenet Centre -hankkeen tarkoituksena on edistää bioenergiatalalla toimivien yritysten vientiponnisteluja. Kansainvälisessä Robinwood plus -hankkeessa (Interreg IV C-ohjelma) edistetään metsien monipuolista käyttöä esimerkiksi bioenergian kautta. Yksikkö on mukana eurooppalaisessa metrologian tutkimusohjelmassa (EMRP) arvioimassa laadunvalvonnan tuloksien oikeellisuutta ulkomaisen tutkijan voimin. Yksikkö on mukana myös EU FP7 ohjelmaan kuuluvassa PEOPLE osion ITN-verkostohankkeessa (EUROMBR) jossa

on 12 partneria kahdeksasta maasta. Hankkeessa kehitetään mikrobioreaktoreihin liittyvää osaamista.

Kansainvälinen tutkijanvaihto kehittyi tavoitellusti noin 40 henkilötyökuukauden mittaiseksi. Kansainvälistä yhteistyötä tehtiin aktiivisesti yli 10 tutkimuslaitoksen kanssa muun muassa Italiassa, Venäjällä, USAssa ja Isossa-Britanniassa. Tieteellisten artikkelien määrä oli hyvä; 14 referoitua kansainvälistä tiedeartikkelia ja 18 konferenssijulkaisua. Yksikön henkilöt osallistuivat kansainvälisiin ja kansallisiin arviointitehtäviin (tiedelehdet, väitöskirjan esitarkistus, kansainvälisten hankehakemusten arviointi). Keksintöilmoituksia tehtiin kolme kappaletta.

Yksikön uudistunut rakenne helpotti laitteistojen ja tutkimusympäristöjen tehokkaampaa yhteiskäyttöä. Yksikön budjetti oli noin 4 miljoonaa euroa. Henkilöstöä oli vuoden mittaan 56, joista kertyi noin 47 henkilötyövuotta. Tohtoreita oli työsuhteessa vuoden aikana 14 henkilöä eli 25 % henkilömäärästä.

Cemis-Oulu	2013
Rahoitus	3902114
Perusrahoitus ja sisäinen	450000
Täydentävä rahoitus	3452114
 Henkilöstömäärä	56
htv	45,4
 Julkaisujen määrä	42
 Hankkeiden määrä	42

AIKUIS- JA TÄYDENNYSKOULUTUSPALVELUT

Vuosi 2013 oli Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut AIKOPAn viides vuosi ja AIKOPAssa päästiin juhlimaan historian suurinta yli 5000 osallistujan määrää. Koko Kainuun isot tilaisuudet olivat varhaiskasvatuksen henkilöstön Vakakatti huhtikuussa Kajaanissa ja opetusalan Opekatti marraskuussa Suomussalmella. Lisäksi Hyvä työ, hyvä myö -hanke järjesti seminaarisarjan ensimmäisen Työn ilo -iltaluennon.

AIKOPA-malli nostettiin hyväksi käytänteeksi, kun Korkeakoulujen arviointineuvosto tarkasteli korkeakoulujen yhteiskunnallista ja alueellista vaikuttavuutta. KKA (5: 2013) totesi, että aikuis- ja täydennyskoulutuksen laatu, saatavuus ja monipuolisuus ovat tehostuneet AIKOPA-yhteistyössä.

AIKOPA on käyttänyt uusia rahoitusmalleja, esimerkiksi Euroopan sosiaalirahaston LumpSum-rahoitusta, ja kouluttanut kolmessa korkea-asteen

oppisopimustyyppisessä koulutuksessa. Näitä ovat Kehittyvä rehtori, Eväitä johtajuuteen – päiväkodin johtajan oppisopimustyyppinen koulutus ja Gamificate! Pitkäkestoisesta Työn-ohjaajakoulutuksesta valmistui 16 työnohjaajaa. VAKA-kehittämishanke kouluttaa varhaiskasvatuksen kandidaatteja Kainuun päivähoidon tarpeisiin yhteistyössä Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan kanssa.

Yhteistyö Kainuun osaajat -verkostossa kuntien kanssa oli vuonna 2013 erinomaista. Sekä varhaiskasvatuksen että opetusalan verkosto on tiivis, ja yhteinen opetussuunnitelmatyö esi- ja perusopetuksessa on aloitettu. Kainuun korkeakoulustrategian konkreettinen koulutusyhteistyö alkoi Kick Off -hankkeessa, jonka projektipäällikkö on AIKOPasta. Lähialueyhteistyötä Venäjän kanssa on tehty LCW- ja Green Cities -hankkeissa varhaiskasvatuksen, hyvinvoinnin ja matkailun aloilla.

AIKOPAn asiantuntijapalvelu- ja tutkimustoiminta 2013

AIKOPA tuottaa myös asiantuntija- ja tutkimuspalveluja. Nämä palvelut ovat arviointitutkimusta sekä maaseutuun ja muihin alueisiin kohdistuvaa tutkimusta, kehittämistä ja koulutusta. Tutkimus- ja asiantuntijapalvelutoiminnassa toteutettiin kolmea kansainvälistä (SolidarCity, InnoCraiova, I-dealis, Ilmastomuutos EU:n politiikassa) ja kahdeksaa kansallista tutkimushanketta sekä neljää kansallista ja kansainvälistä arviointitutkimusta, joista osa päättyi. Samoin koordinoitiin Kainuun kyläteemaohjelman toteutumista sekä valtioneuvoston alaisen Harvaan asutun maaseudun teemaryhmän toimintaa. Vuoden 2013 kuluessa tuotettiin yhteensä yhdeksän virallista julkaisua, joista kaikki olivat kotimaisia sekä julkaistiin kolme Korvesta ja valtateiltä -verkkolehteä. Lisäksi järjestettiin kaksi valtakunnallista seminaaria ja lukuisia paikallisia tilaisuuksia.

Aikuis- ja täydennyskoulutus	Oulun yliopisto	KAMK	AIKOPA yht.
Täydennyskoulutus			
koulutustilaisuuksien määrä	98	53	151
osallistujien määrä	3780	1532	5312
Avoin korkeakouluopetus			
koulutustilaisuuksien määrä	12	112	122
opiskelijämäärä	239	217	456
opintopisteet	1695	923,5	2618,5
Asiakaspalaute (1-5)	4,3	4,3	4,3
Rahoitus			
Perusrahoitus sis. Avoimen yo:n	188750	369414	558164
Täydentävä rahoitus ja sis.tulot	856701	345000	1201701
Henkilöstömäärä	17	10	27
htv	15,6	8,2	23,8
Julkaisut	8	2	10

AVOIN YLIOPISTO

Yliopistokeskuksen avoin yliopisto koordinoi avoimen yliopiston toimintaa Kainuussa ja Ylä-Savossa ja toteuttaa Oulun yliopiston tiedekuntien opetussuunnitelmien mukaisia yliopisto-opintoja. Osana aikuiskoulutuskonsortiota yhteistyötä markkinoinnissa ja opetustarjonnassa tehdään Kajaanin avoimen ammattikorkeakoulun kanssa.

Kajaanin Kaukametsän opiston lisäksi uusia yhteistyöoppilaitoksia olivat Kaskikuusen kansalaisopisto Lapinlahdella sekä Vieremän kansalaisopisto, jotka toteuttavat verkossa tehtäviä kasvatustieteen ja psykologian opintoja.

Yliopistokeskuksen avoimen yliopiston opinnoissa suosituimpia opipaineita olivat kasvatustieteellisen ja humanistisen koulutusalan opinnot. Esi- ja alkuopetuksen sekä tekstiilityön opintojen suosio jatkui ja opinnot keräsivät opiskelijoita maantieteellisesti laajalta alueelta, mikä kertoo paitsi opintojen kiinnostavuudesta myös alan osaamistarpeiden yleisyydestä. Ensimmäistä kertaa toteutuksessa oli Liikunta 25 op -opinnot, jotka niin ikään keräsivät opiskelijoita Kainuun lisäksi Pohjois-Pohjanmaan ja eteläisen Suomen alueilta.

Kajaanin avoimen yliopiston opinnot suorittavat sekä työn ohella yli-

opistollisia tutkinto-opintoja tekevät, myös henkilöt, jotka haluavat parantaa ammatillisia valmiuksiaan tai pätevöityä työssään. Orastavaa kasvua on havaittavissa nuorten opiskelijoiden määrässä. Tutkintotavoitteinen opiskelu on edelleen yleistä.

Avoin yliopisto tarjosi opiskelijoille kieli-, viestintä- ja yleisopintoja sekä perus- ja aineopintoja. Vuonna 2013 toteutuksessa oli yhteensä 12 opintokokonaisuutta ja 50 erillistä opintojaksoa. Opintopisteitä suoritettiin yhteensä 1695 ja opiskelijoita oli 239. Oulun avoimen yliopiston toiminnasta vastasi Kajaanissa kokopäivätoiminnan amanuenssi.



KAJAANIN OPETTAJANKOULUTUSYKSIKKÖ

Kajaanin opettajankoulutusyksikön toiminnan päättymisen keväällä 2013

Vuosi 2013 oli Kajaanin opettajankoulutusyksikön sadaskolmastoista ja viimeinen toimintavuosi. Kaikki opettajankoulutusyksikön toiminta päättyi heinäkuun lopussa 2013.

Opiskelijoiden ja henkilöstön aseman turvaamiseksi yliopiston rehtorin vuonna 2010 asettamat kaksi työryhmää jatkoivat toimintaansa. Tavoitteena on edelleen opiskelun ja toiminnan laadun turvaaminen kevätlukukauden 2013 loppuun saakka. Tässä onnistuttiin loistavasti, koska yli 55 opintopistettä vuodessa suorittaneiden opiskelijoiden määrä oli ennätyksellinen ja myös kandidaatin ja maisterin tutkintoja vahvistettiin yhteensä 130. Ouluun kasvatustieteiden tiedekuntaan siirtyi 35 opiskelijaa. Kevätlukukauden alkaessa opiskelijoita oli kirjoilla 94.

Henkilöstön asemasta on huolehdittu tarjoamalla työsuhteelle jatkoa Oulun kampukselta. Opetushenkilöstön siirtyminen Ouluun alkoi kesällä 2011. Syksyn 2013 loppuun mennessä Kajaanista oli siirtynyt yliopistoon työsuhteessa olleita työntekijöitä yhteensä 16, joista pääosa opettajia – muuta henkilöstöä siirtyi neljä henkilöä. Kajaanin opettajankoulutusyksikkö työllisti suoranaisesti kevään aikana yhteensä 15 henkilöä, joista osa opettajia ja osa muuta henkilöstöä. Yksikön toimintaa ovat edelleen leimanneet opiskelijoiden ja henkilöstön määrän väheneminen. Kesällä 2013 eläköityi kolme opettajaa ja toiminta loppui kampuksella.

Kainuun maakunnan palkkatoimiston toiminta on jo vakiintunut Intterissä, Silmussa toimi edelleen Kajaanin kaupungin avoin päiväkotitoiminta, metallipaja oli vuokrattu moottoripyöräkerholle ja Kainuun Etu sai toimintaansa erittäin hyvät tilat Intellistä. Päärakennus, hallintorakennus, normaalikoulu, kirjasto ja teknisen työn rakennus olivat loppuvuonna 2013 tyhjillään.

Syksyllä 2013 Normaalikoulun lapset sijoittuivat lähikouluihin, opettajat

saivat työtä Oulusta, Kajaanista, lähikunnista ja kauempaakin. Käyttökelpoisesta kouluvälineistöstä suuri osa siirtyi Ouluun normaalikouluille. Syksyn 2013 aikana selvisi, että Kajaanin kaupungin sivistystoimi tulee kesittämään varhaiskasvatuksen toimintaa Normaalikoulun tiloihin vuonna 2014.

Kalusteita myytiin etenkin kouluille huomattava määrä. Arkiston pitkäaikaisesti säilytettävät osat siirrettiin Ouluun Linnanmaalle. Kirjallisuutta luovutettiin ja myytiin lähi- ja oppilaitoskirjastoille sekä yleisölle. Taide- teokset ja arvokalusteet luovutettiin Kajaanin kaupungin omistukseen.

Musiikin sivuaineopiskelijat pitivät kevätlaulajaiset päärakennuksen Hella-salissa huhtikuussa 2013. Tilaisuus

muodostui haikkeksi ja kaupunkilaisten kanssa yhteiseksi päättäjäistilaisuudeksi. Paikalle saapui lähes 300 musiikin ja opettajankoulutusyksikön ystävää. Korkeatasoisesta musiikkiohjelmasta saatiin nauttia myös kevät-publiikissa.

Kampusalue säilyy suojelukohteenä ennallaan ja saa uusia käyttäjiä opettajankoulutusyksikön toiminnan päättyessä – vuokralaisia ja muuta toimintaa. Kesäkuussa 2014 kokoon-tuu joukko entisiä seminaarilaisia juhlimaan 60-vuotis -valmistumisjuhlaansa kampukselle ja vielä moni Kajaanista valmistunut opettaja suuntaa loma-ajan kulkunsa historialliselle ja kauniille kampus-alueelle.

Kajaanin opettajankoulutusyksikkö	2013 (1-7)
Opiskelijamäärä	94
Tutkinnot	
kanditaatti	69
maisteri	61
tohtori	0
Rahoitus yht.	684618
Perusrahoitus	668359
Täydentävä rahoitus	16259
Henkilöstömäärä	15
Julkaisujen määrä	2



YLIOPISTOKESKUKSEN KIRJASTO

Kajaanin yliopistokeskuksen kirjasto sulki ovensa 14. kesäkuuta 2013. Vuokrasopimus päättyi heinäkuun lopussa. Maaliskuusta lähtien työntekijöitä oli kaksi: informaatikko ja amanuenssi – kirjastosihtööri siirtyi toisiin tehtäviin. Paikallislainoja annettiin 1639 kappaletta. Kokoelmien poistot, siirrot ja myynti työllistivät edelleen. Jäljelle jääneistä kokoelmista siirrettiin Oulun yliopiston Pegasus-kirjastoon noin 10 000 nidettä. Varhaiskasvatusta, koulutusta ja psykologiaa käsitteleviä teoksia lähinnä AIKOPAn tarpeisiin sijoitettiin Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjastoon noin 4200 teosta.

Kajaanin kaupunginkirjastolle annettiin vanhoja seminaarikokoelmia: suppea aapiskokoelma ja 1800-luvun Kajaanin lukuseuran kirjat. Ouluun lähetettiin sieltä puuttuvat opinnäytteet. Karsintaa tehtiin myös CEMIS-

Oulun kokoelmiin. Kajaaniin jääneitä graduvaiheen opiskelijoita opastettiin tiedonhaussa. Tiedonhankinnan opetusta on järjestetty yhteistyössä ammattikorkeakoulun kirjaston kanssa AIKOPAn varhaiskasvatuksen ryhmälle ja jatko-opiskelijoille.

Kalusteita siirrettiin Oulun yliopiston kirjastoon ja lahjoitettiin Kajaanissa toimiville yleishyödyllisille yhteisöille. Kajaanin ammattikorkeakoulu sai hyllyjä kirjastoon siirrettyä kokoelmaa varten ja kalustoa Oulun yliopiston kirjaston palvelujen tarpeisiin uudessa ympäristössä. Amanuenssin työsuhte päättyi 31.7. ja informaatikko siirtyi 1.9. osa-aikaisena Oulun yliopiston kirjaston työntekijänä Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjastoon. Oulun yliopiston kirjaston supistettujen palvelujen tarjoamisesta Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjaston kautta tehtiin yhteistyösopimus ajalle

1.8.2013–31.7.2014.

Tiedonhakijoille järjestettiin Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjastossa 13.9. avoimien ovien päivä yhteisiin palveluihin tutustumista varten. Ammattikorkeakoulun kirjasto palvelee nyt Oulun yliopiston Kajaanin yksiköitä ja avoimen yliopiston opiskelijoita. Kirjalainojen kuljetus tapahtuu nyt Kajaanin AMKn ja Oulun yliopiston kirjaston välillä kolme kertaa viikossa. Kirjastossa on käytettävissä asiakkaille yksi tietokoneasema, jolta on pääsy Oulun yliopiston eri alojen elektronisiin aineistoihin. KYKn kirjastosta siirretyt kokoelmat on tarroitettu ja hyllyluokitettu. Yhteistyökuvioita KAMKn kirjaston ja Oulun yliopiston kirjaston välillä hiottiin. Käyttöön otettiin yliopiston opiskelijoita ja tutkijoita varten aineistopyyntö ja mahdollisuus tehdä varauksia OULA-tietokantaan.



JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Liikuntateknologia

Jyväskylän yliopiston liikuntabiologian laitos on kouluttanut liikuntateknologian maistereita Vuokatissa vuodesta 2004 ja tohtoreita vuodesta 2005 lähtien, jolloin toiminta alkoi Euroopan sosiaalirahaston rahoittamana projektina yhdessä Sotkamon kunnan kanssa. Vuokatin liikuntateknologian yksikön jatko vuosiksi 2014–2018 varmistui syyskuussa 2013, kun Jyväskylän yliopisto ja Sotkamon kunta allekirjoittivat sopimuksen toiminnan rahoittamisesta. Yksikön johtajana on toiminut professori Vesa Linnamo. Yksikössä työskenteli vuonna 2013 yhteensä 11 henkilöä; professori, kolme lehtoria, laboratorionsinööri, kaksi projektitutkijaa, projektsihteeri, hankekoordinaattori sekä kaksi tutkimusavustajaa.



Vuokatin yksiköstä valmistui vuonna 2013 seitsemän liikuntateknologian maisteria. Kaiken kaikkiaan vuoden loppuun mennessä yksiköstä on valmistunut 43 maisteria. Vuokatissa tohtoriopintojaan suorittavien väi-

töskirja-aiheita ovat ikääntyminen ja tasapainokontrolli sekä maastohiihto. Vuoteen 2013 mennessä yksiköstä on väitellyt yksi tohtori aiheenaan sotilaan fyysinen kuormittuminen. Tasapainokontrolliin liittyvä väitöskirja lähetettiin esitarkistukseen joulukuussa 2013.

Vuonna 2013 yksikkö oli käynnistämässä tai mukana yhteensä kahdeksassa eri tutkimus- tai kehityshankkeessa: CEMIS-kehittämishankkeet 2013–2014 sekä tämän yhteishankkeet HIIHTO ja Athene (ESR), Coaching feedback systems and sport technology developments – CoachTech (TEKES-EAKR), Liikuntaosaamisen vientihanke – LIIVI (EAKR), Active life and work – ALIWO (ESR), Tärinäaltistuksen arviointi- ja rahoitusmenetelmät – TARRA (TEKES) sekä Biomechanics of skiing with and without rifle (Kansainvälisen Ampumahiihtoliiton tutkimusrahoitus).

Vuokatin liikuntateknologian yksikön koordinoimassa CoachTech-hankkeessa kehitettiin prototyyppi urheiluvalmennuksen palautejärjestelmästä, jota voidaan soveltaa eri lajeihin. Järjestelmän tavoitteena on arvioida urheilusuoritusta synkronoidusti esim. videon, voiman, kiihtyvyyden ja/tai nopeuden perusteella. Hankkeessa olivat mukana lisäksi Oulun yliopiston CEMIS-Oulu, Vuo-

katin Urheiluopisto sekä Suomen kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (KIHU). Yksikkö koordinoi myös CEMIS-yhteishanketta HIIHTO, jonka toimenpiteet liittyivät lumitutkimukseen, välinetestaukseen (maastohiihto), urheilusuorituksen mittauskortin kehitykseen sekä non-invasiivisiin mittauksiin (biosensori laktaatin mittaamiselle hiestä). Hankkeessa ovat mukana myös Oulun yliopiston CEMIS-Oulu, Kajaanin ammattikorkeakoulu, MIKES ja VTT. LIIVI-hankkeen tavoitteena on rakentaa mahdollisuuksia kansainväliselle yhteistyölle, jonka myötä talvilajien urheilijoita saataisiin harjoittelemaan ja valmentautumaan Vuokattiin. Ensimmäisenä yhteistyöehdokkaana on Etelä-Korea. Yksikön käynnistämässä ALIWO-hankkeessa kehitetään ennaltaehkäisevän työhyvinvoinnin toimenpiteitä ja palveluita kysyntää vastaavasti tulevaisuuden haasteet huomioiden. TARRA-hankkeessa Jyväskylän yliopisto tutki tärinäaltistuksen ja huonon ajo- tai työasennon vaikutuksia biomekaanisten menetelmien avulla liikuntatieteiden pro gradu-tutkielman muodossa. Hankkeet muut toimijat olivat Kajaanin ammattikorkeakoulu, Oulun yliopiston CEMIS-Oulu, MIKES sekä Kuopion Työterveyslaitos.

Vuokatin hiihtotunnelia, Vuokatin Testiaseman sekä Vuokatin yksikön laboratoriotiloja hyödynnettiin kulu-
neen vuoden aikana useisiin eri tutkimustarpeisiin. Hiihtotutkimuksen saralla jatkettiin tiivistä kansainvälistä yhteistyötä Salzburgin ja Tübingenin yliopistojen kanssa ampumahiihdon ja vammaishiihdon tutkimusten muodossa. Ampumahiihdon tutkimus käsitteli ampumahiihtäjän vapaan hiihdon tekniikkaa aseiden kanssa ja ilman. Suomen maajoukkue-tason nais- ja miesampumahiihtäjistä koostuneen tutkittavajoukon mittaukset toteutettiin huhtikuussa 2013. Vammaishiihdon (kelkkahiihto) kilpailuluokittusten kehittämiseen tähtäävä tutkimusprojekti käynnistyi Vuokatissa kesällä 2013 jatkuen vuoteen 2014. Tutkimusta tehtiin yhteistyössä CoachTech-hankkeen sekä Kansainvälisen



Paralympiakomitean kanssa. Yhteistyö Salzburgin yliopiston kanssa piti sisälleen myös hiihdon biomekaniikkaa käsittelevän väitöskirjan ohjausta.

CEMIS-toiminta jatkui vuoden alusta uuden kehittämisohjelman muodossa jatkuen vuoteen 2014, joka



tulee tiivistämään entuudestaan Jyväskylän yliopiston, Oulun yliopiston CEMIS-Oulun, Kajaanin ammattikorkeakoulun, MIKESn ja VTTn yhteistyötä. CEMIS-kehittämisohjelma on mahdollistanut pääosin Vuokatin yksikön laboratorioinsinöörin ja hankekoordinaattorin resurssit.

Yksikön tieteelliset kansainväliset julkaisut vuonna 2013 olivat; tieteelliset referoidut alkuperäisartikkelit 6 kpl, kirjat tai kirjan kappaleet 5 kpl, kutsutut luennot 7 kpl (joista 2 ulkomailla) ja kongressiabstractit 9 kpl.

Jyväskylän yliopiston 150-vuotisjuhluvuosiseminaari, Yhteistyöllä

menestykseen – tiede ja huippu-urheilu kohtaavat Vuokatissa, pidettiin 5.9.2013.

Kansainvälisen yhteistyön puitteissa saksalainen, Tübingenin yliopiston tutkija, tohtori Walter Rapp, työskenteli Vuokatissa yhteensä 0,2 htv tutkimusaiheenaan kelkkahiihdon kilpailuluokitusten kehittäminen. Salzburgin yliopiston tutkimusryhmä professori Stefan Lindingerin johdolla vieraili Vuokatissa useiden viikkojen ajan ampuhiihtotutkimuksen mittausjaksojen sekä maastohiihdon väitöskirjan ohjauksen myötä.

Liikuntateknologia, JY	2013
Rahoitus yhteensä	825920
Perusrahoitus	76787
Täydentävä rahoitus	749133
Henkilöstömäärä	12
Julkaisujen määrä	23
Hankkeiden määrä	9
Opiskelijamäärä	30
Valmistui liikuntatieteiden maistereiksi	7

LAPIN YLIOPISTO

Kainuun korkeakoulustrategia Kick Off -hanke alkoi loppuvuonna. Projektin toteuttavat Kajaanin yliopistokeskuksen yhteistyöyliopistot (Oulu,

teiden ja taiteiden tiedekunta ovat toimineet aihealueella jo pitkään. Lapin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta edustaa ympäristöoikeuden

Kainuun korkeakoulustrategian toteuttamiseen merkitsee osaamisvaheen tyydyttämistä myös alan AMK- ja toisen asteen koulutuksen kehittämistarpeissa.

Koulutusyhteistyö

Lapin yliopiston avoin yliopisto aloitti vuonna 2013 yhteistyön AIKOPA kanssa tuomalla Sosiaalityön perusopinnot (25 op) ja aineopinnot (35 op) Kainuun tarpeisiin. Koulutuskonaisuudet on mahdollista suorittaa monimuoto-opiskeluna.

Lapin yliopiston Koulutus- ja kehittämispalvelut sekä Oikeustieteiden tiedekunta suunnittelee AIKOPAn kanssa Yhteiskuntavastuu ja ympäristöjohtaminen (30 op) -koulutusta. Koulutusohjelman valmistelua varten jätettiin Lumpsum-rahoitushakemukset Lapin ja Kainuun ELY-keskuksiin.

OKMn rahoittamia korkea-asteen oppisopimustyyppisiä koulutuksia järjestetään valtakunnallisissa verkostoissa. Lapin yliopiston Koulutus- ja kehittämispalvelut sekä AIKOPA ovat mukana kahdessa verkostossa: Eväitä johtajuuteen – Päiväkodinjohtajien oppisopimustyyppinen koulutus sekä Kehittyvä rehtori – Sivistys- ja oppilaitosjohdon oppisopimustyyppinen koulutus. Koulutuksilla on valtakunnalliset sähköiset ympäristöt, joissa eri koulutuspaikkakuntien opiskelijat oppivat yhdessä.

Lappi, Itä-Suomi ja Jyväskylä) sekä Kajaanin ammattikorkeakoulu. Kainuun korkeakoulustrategia perustuu Kainuun kehittämistarpeisiin ja sen avulla edistetään korkeakoulujen välistä, suunnitelmallista yhteistyötä Kainuussa sekä selvennetään korkeakoulujen roolia Kainuun pitkäjänteisen aluekehityksen tukena ja nivotaan korkeakoulujen emokampusten toiminta yhä vahvemmin Kainuun kehittämiseen.

Lapin yliopisto kohdistaa toimintansa pääasiassa kolmeen osioon: Hyvinvointivalmentaja-koulutus, Ikäihminen arjen selviytyjänä; pelit ja simulaatiot sekä omahoito auttamaan vanhuksia selviytymään kotona ja auttamaan kuntoutuksessa sekä kaivannaisteollisuuden korkeakoulutasoisen osaamisen kehittäminen Kainuussa. Lisäksi Lapin yliopisto osallistuu osioon Master-tasoisien pelipuolen koulutuksen käynnistäminen. Lapin yliopistolla on paljon monitieteistä osaamista ikäihmisten hyvinvoinnin ja elämänhallinnan edistämisessä. Yhteiskuntatie-

ja kaivoslain oikeudellisen osaamisen asiantuntijuutta, joka Kainuunkin alueella menestyksekkään kaivostöiminnan ja ympäröivän yhteiskunnan tulee huomioida osana koko alueen tulevaisuuden toimintaedellytyksiä. Lapin ja Itä-Suomen yliopistojen alan osaamisen tarjonnan tuominen myös



RESURSSIT

Tilat

Kajaanin yliopistokeskuksen hallinto ja CEMIS-Oulu -yksikkö toimivat Petäisenniskassa Teknologiakeskuksen kiinteistössä Kehräämöntie 7:ssä. Käytössä on 2192 m². Vuonna 2013 vuokrattiin lisäksi varasto- ja arkistotilaksi 49 m². Sotkamossa CEMIS-Oululla on käytössään 850 m² Analyttisen kemian/Bioanalytiikan toimintoja varten. Aikuiskoulutuspalvelut AIKOPA toimi vuoden 2013 loppuun saakka entisellä Linnan lukiolla, jossa sillä oli käytössään noin 420 neliometriä yhdessä Kajaanin ammattikorkeakoulun aikuiskoulutuksen kanssa.

Tilajärjestelyihin liittyviä muutoksia suunniteltiin yhteistyössä Oulun yliopiston johdon ja tilapalveluiden ja Kajaanin kaupungin kanssa vuoden 2013 aikana. Suunnitelman mukaan Kajaanin Teknologiakeskus Oy remontoi CEMIS-Oulun puunnittaus-

hallit laboratorikäyttöön toiminnan muuttuessa strategisten linjausten mukaisesti. Remontoitavaan tilaan on luvassa 10 vuoden vuokrasopimus Oulun yliopiston ja Teknologiakeskuksen kesken. CEMIS-Oulun Sotkamon toiminnot siirretään remontin jälkeen Petäisenniskaan syksyllä 2014. AIKOPA siirtyi Linnankadulta vuoden 2014 alussa Kajaanin ammattikorkeakoulun tiloihin Vimpelinlaaksoon.

Seminaarinkadun tilat eli kampuksen tilat omistaa Suomen Yliopisto-kiinteistöt Oy. Kampuksen tiloissa toimi 31.7.2013 saakka Kajaanin opettajankoulutusyksikkö, Normaalikoulu ja kirjasto. Niillä oli käytössään päärakennus, Intelli, kirjastorakennus ja normaalikoulun tilat. Osa kampuksen rakennuksista on edelleen tyhjänä ja osa on vuokrattu uusille käyttäjille. Päärakennus, kirjasto, puutyöraken-

nus ja hallintorakennus ovat suojeltuja rakennuksia. Kampuksen kiinteistöhuollosta vastaa ISS.

Jyväskylän yliopiston Liikuntateknologian yksikkö toimii Snowpoliksen 375 m² tiloissa Vuokatissa.

Vuokrakustannukset olivat yhteensä yli miljoona euroa, josta kampuksen vuokrat tekivät yli puolet.



Henkilöstö

Yliopistokeskustyhteisössä työskenteli yhteensä 132 henkilöä, joista Oulun yliopistoon työsuhteessa oli 120 henkilöä ja yhteistyöyliopistojen tehtävissä toimi 12 henkilöä. Oulun yliopiston osalta henkilöstöluvuissa ovat myös yliopistopalveluihin kuuluvat Kajaanin palvelupisteen henkilöt. Edelliseen vuoteen verrattuna henkilöstö väheni 20 henkilöä Oulun yliopiston toiminoista. Suurin vähennys kohdistui CEMIS-Oulun toimintoihin rahoituksen pienenemisen vuoksi ja opettajankoulutukseen toiminnan supistumisen ja loppumisen vuoksi. Oulun yliopistossa Kajaanin toiminnoissa tehtiin yhteensä 87 henkilötyövuotta.

CEMIS-Oulun yksikössä työskenteli seitsemän ulkomaalaista henkilöä, joista kolme senioritutkijaa oli koko vuoden.

Projektirakenteesta ja -tilanteesta johtuen työsuhteet ovat pääasiassa määräaikaisia. Yliopistokeskuksen henkilöstöstä 80 % toimi määräaikaisessa työsuhteessa Oulun yliopistoon. Vakinaistamisia ei tapahtunut vuoden 2013 aikana, mutta vuoden 2014

alusta vakinaistettiin kolme tehtävää. Jyväskylän yliopiston työsuhteet Vuokatissa ovat yhtä lukuun ottamatta määräaikaisia.

KYK:n erillislaitoksen henkilömäärästä on ollut 20 % tohtorin tutkinnon suorittaneita ja vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon omaavia oli 76 % henkilöstistä. Jyväskylän yliopiston tehtävissä Vuokatissa toimivilla henkilöillä oli korkeakoulututkinto 11/12.

Yksiköt ovat pitäneet säännöllisiä henkilöstökokouksia. Oulun yliopiston henkilöstökoulutukseen ja tiedotustilaisuuksiin on osallistuttu lähinnä etäyhteyden välityksellä. Englannin kielen koulutus Oulun yliopiston henkilökunnalle jatkui alkuvuoden 2013. Henkilökunnan kanssa on käyty henkilökohtaiset kehityskeskustelut. Lisäksi yksiköt ovat järjestäneet henkilöstölleen kehittämispäiviä ja yhteisesti kaksi virkistysiltapäivää.

Vuoden 2013 kesään mennessä Oulun yliopiston hallintopalveluiden alaisen palvelupisteen henkilömäärä supistui radikaalisti kesällä opintopalveluiden ja talouspalveluiden

osalta vuoden 2010 YT-prosessin toteutuessa. Talouspalveluihin jäi vain yksi taloussihteeri Kajaaniin. Erinäisiä hankkeita ja projekteja kuitenkin oli käynnissä vuoden aikana lähes 100 kappaletta. Vuoden 2013 alkupuoli oli läksiäisten sävyttämä. Kuitenkin henkilökunta jaksoi tehdä hyvän tuloksen erityisesti opettajankoulutuksessa samoin kuin muissakin yksiköissä.



Oulun yliopiston vuoden 2010 YT-prosessiin liittyvä laaja muutostukiryhmä, johon kuuluu työterveyshuollon, seurakunnan, yliopiston henkilöstöpalvelujen edustajat sekä yksiköiden edustajat ja luottamusmiehet, kokoontui viimeisen kerran huhtikuussa.



Talous

Kajaanin yliopistokeskuksen kokonaisrahoitus oli vajaat kahdeksan miljoonaa euroa mukaan luettuna yhteistyöyliopistojen toiminnot. Oulun yliopiston yksiköiden osuus rahoituksesta oli hieman vajaa 7 miljoonaa euroa, josta perusrahoituksen osuus yhteensä oli noin 2,7 miljoonaa euroa. Palvelupisteen rahoitus ei sisälly lukuihin. Opettajankoulutuksen ja normaalikoulun sekä kirjaston perusrahoitus olivat noin 1,8 miljoonaa euroa. Yliopistokeskuksen (OYN erillislaitos) rahoitusvolyyymi oli 5,1 miljoonaa euroa. Jyväskylän yliopiston liikuntateknologian yksikkö toimi reilulla 0,8 miljoonalla eurolla.

Yliopistokeskuskokonaisuuden rahoituksen määrä laski lähes kolmella miljoonalla eurolla edellisvuodesta. Opettajankoulutuksen ja normaalikoulun loppuminen sekä kirjaston minimointi näkyivät yliopistokeskuksen kokonaisrahoituksessa edellisvuoteen verrattuna noin 1,9 miljoonan vähennyksenä, joka lähti perusrahoituksesta. Muista Oulun yliopiston yksiköistä kokonaisvähennys oli yhteensä vajaat 0,8 M€. Jyväskylän yliopiston toimintojen volyyymi laski vajaalla 100 tuhannella eurolla edellisvuodesta. Lapin yliopistolla ei ollut omaa alueellista toimintaa yliopistokeskuksessa vuonna 2013. Sen toiminta kanavoitiin AIKOPAn kautta. Itä-Suomen yliopisto oli mukana Race-hankkeessa ja maisteriohjelma loppui maaliskuussa.

Kokonaisrahoitus on miltei puolittunut vuoden 2009 jälkeen.

Täydentävän rahoituksen osuus on kasvanut 64 prosenttiin kokonaisrahoituksesta, perusrahoituksen osuuden ollessa 36 %. Vastaavasti yliopistokeskus Oulun yliopiston erillislaitoksena sitä vastoin toimi 82 prosenttisesti täydentävällä rahoituksella. Jyväskylän liikuntateknologian yksikkö toimi 90 prosenttisesti täydentävällä rahoituksella.

Perusrahoituksella toimivia yksiköitä lukuun ottamatta yliopistokeskuksen rahoitusrakenne nojaa hyvin vahvasti rakennerahastorahoitukseen ja muihin valtionavustuksiin, mikä on toiminnalle suuri epävarmuustekijä. Rakennerahastorahoitus ja valtion vastinrahoitus tulevat laskemaan nykyisestä tasosta jopa kolmanneksen ja rahoituksen omarahoitusosuudet kasvavat tulevilla

VUOSIKERTOMUS 2013

kaudella. Vuonna 2013 Oulun yliopiston KYKn rahoituksesta 32 % tuli rakennerahastoista. TEKESn rahoituksen osuus oli 28 % ja sen osuus nousi ilahduttavasti yli 1,4 miljoonaan euroon. Valtakunnallinen rahoitus yliopistokeskuksen koordinoitiin ja kehittämiseen oli noin 870 tuhatta euroa. Yliopistokeskus on pärjännyt kilpaillun tutkimusrahoituksen hankinnassa hyvin. Muuta ulkomaista rahoitusta saatiin yhteen EMRP-apurahaan ja toinenkin alkoi vuoden 2014 alussa CEMIS-Oulussa. Kajaanin kaupunki ja Sotkamon kunta ovat tukeneet tuntuvasti CEMIS-toimintaa ja Sotkamon kunta myös Jyväskylän yliopiston Liikuntateknologian koulutusta Vuokatissa. Liiketoiminnan tuotot sitä vastoin vähenivät puolella miljoonalla eurolla. Yleisen

heikon taloudellisen tilanteen myötä palvelujen kysyntä hiipui.

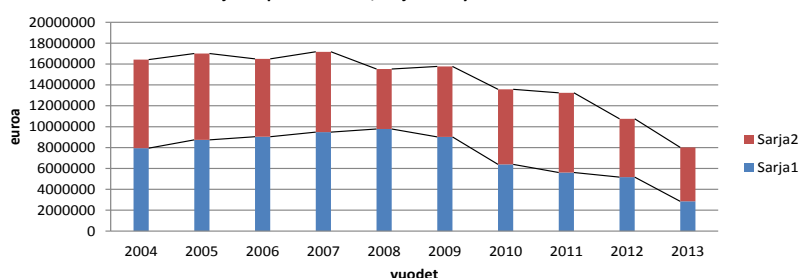
Yliopistokeskuksen menorakenne ei poikkea yliopistojen yleisestä jakaumasta. Suurimmat menoerät ovat henkilöstökulut noin 5,1 miljoonaa euroa, vuokrat yli miljoonan ja sitten tulevat palvelujen ostot sekä aineet ja tarvikkeet. Vuokriin on laskettu myös sisäiset vuokratkustannukset. Sisäisinä menoina on maksettu muun muassa yleiskustannuksia emoyliopistoille.

Oulun yliopiston Kajaanin yliopistokeskuksen erillislaitoksen menorakenteessa henkilöstömenojen osuus on suurempi kuin keskimäärin eli lähes 73 % kaikista menoista ja vuokrien osuus sitä vastoin pienempi kuin keskimäärin eli hiukan yli 8 %.

Yliopistokeskuksen rahoitus 2004-2013

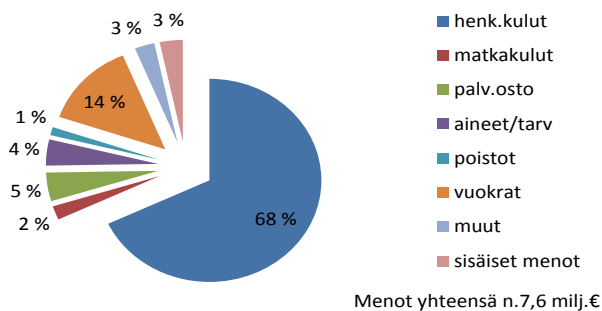
sisältää yhteistyöyliopistot

sarja 1 = perusrahoitus, sarja 2 = täydentävä rahoitus



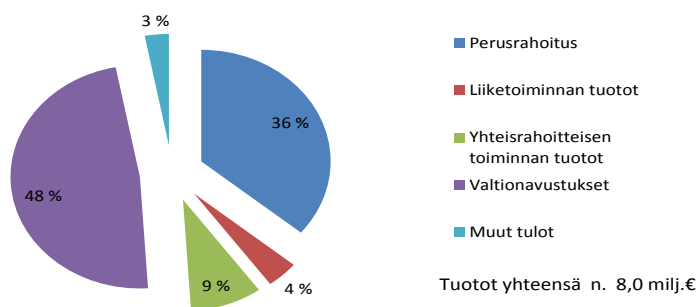
YLIOPISTOKESKUKSEN MENORAKENNE 2013

sisältää yhteistyöyliopistojen menot



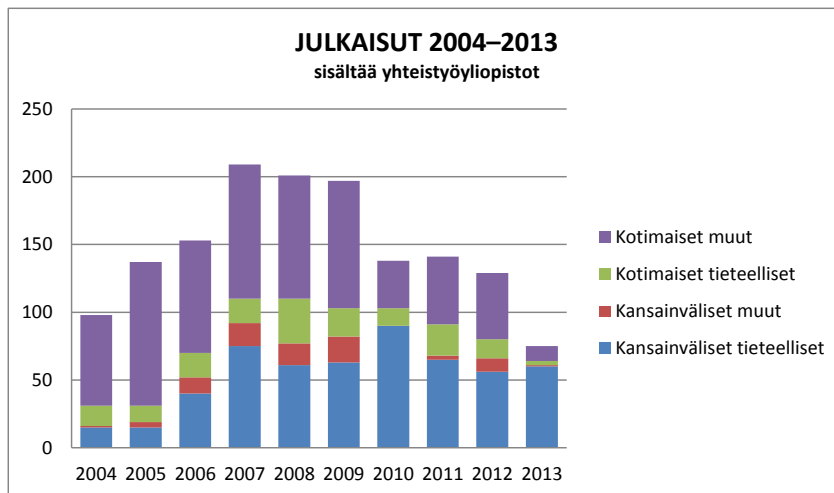
Yliopistokeskuksen tulorakenne 2013

sisältää yhteistyöyliopistot



JULKAISUT

Kansainvälisten tieteellisten julkaisujen tuottaminen on ollut vuodesta 2007 lähtien hyvällä tasolla. Vuonna 2013 artikkeleja kohdennettiin korkeatasoisempiin lehtiin kuin aikaisemmin. Kotimaiset julkaisut ovat vähentyneet opettajankoulutusyksikön myötä erityisesti sen viimeisenä toimintavuotena. Opettajankoulutusta lukuun ottamatta tutkimushenkilöstö tuotti keskimäärin lähes 1,5 julkaisua/henkilö. OY/CEMIS-Oulu tuotti 42 julkaisua, JY/Liikuntateknologian yksikkö 23 julkaisua ja AIKOPA 8 julkaisua ja Opettajankoulutusyksikkö 2 kpl. Julkaisuja tuotettiin yhteensä 75 kappaletta, joista kansainvälisiä tieteellisiä julkaisuja oli 80 %.



JOHTOKUNTA

Kajaanin yliopistokeskuksen johtokunta 2013–2016

Yliopistokeskuksen hallinto- ja yhteistyöelimenä on johtokunta, jonka tehtävät on mainittu Oulun yliopis-

ton johtosäännössä. Oulun yliopiston rehtori Lauri Lajunen on asettunut seuraavan Kajaanin yliopistokeskuksen

johtokunnan yhteistyösopimuksen mukaan ajalle 1.1.2013–31.12.2016:

Organisaatio	varsinainen jäsen	varajäsen
Oulun yliopisto	Tutkimusrehtori Taina Pihlajaniemi	Koulutusrehtori Olli Silvén
	Dekaani Jouni Pursiainen	Professori Jari Oksanen
	Dekaani Kauko Leiviskä	Professori Harri Haapasalo
	Johtaja Martti Hyry	Projektipalvelupäällikkö Hanna Honkamäkilä
	Yliopistokeskuksen johtaja Vesa Virtanen	
Itä-Suomen yliopisto	Dekaani Hilkka Soininen	Professori Atte von Wright
Jyväskylän yliopisto	Erikoissuunnittelija Toivo Takala	Suunnittelupäällikkö Sakari Liimatainen
Lapin yliopisto	Vararehtori Jukka Mäkelä	Yhteyspäällikkö Jorma Puuronen
Kajaanin ammattikorkeakoulu	Rehtori Turo Kilpeläinen	Hallinto- ja talousjohtaja Merja Mäkinen

Johtokunnan puheenjohtajana toimii tutkimusrehtori Taina Pihlajaniemi ja esittelijänä johtaja Vesa Virtanen. Johtokunta kokoontui vuonna 2013 kaksi kertaa.

YHTEYSTIETOJA

Kajaanin teknologiapuistossa sijaitseva toiminta:

Kajaanin yliopistokeskus

Yliopistokeskuksen koordinointi ja hallintopalvelut ja

CEMIS-Oulu

CEMIS-Oulu, Kuvantavat mittaukset ja optinen spektroskopia

postiosoite: Teknologiapuisto PL 127, 87400 Kajaani

käyntiosoite: Kehräämöntie 7, 87400 Kajaani

sähköposti: etunimi.sukunimi@oulu.fi

www.kajaaninyliopistokeskus.oulu.fi

Sotkamon Salmelantiellä sijaitseva toiminta:

CEMIS-Oulu

Analyttinen kemia ja bioanalytiikka

posti- ja käyntiosoite: Salmelantie 43, 88600 Sotkamo

www.kajaaninyliopistokeskus.oulu.fi

Vimpelinlaaksossa sijaitseva toiminta:

AIKOPA, Aikuiskoulutus- ja täydennyskoulutuspalvelut

posti- ja käyntiosoite: Tieto 3, Ketunpolku 3, 87100 Kajaani

www.aikopa.fi

www.kajaaninyliopistokeskus.oulu.fi/aikuiskoulutus

Snowpoliksessa Vuokatissa sijaitseva toiminta:

Jyväskylän yliopisto, Liikuntateknologia

posti- ja käyntiosoite: Kidekuja 2, 88610 Vuokatti

www.jyu.fi/vuotech

TOIMITUSTIEDOT

Toimituskunta

Hilkka Axelsen
Anni Hakkarainen
Tuula Honkanen
Vesa Linnamo
Timo Mauno
Vuokko Tolonen-Junttila
Vesa Virtanen

Graafinen suunnittelu

Lauri Sonny

Kuvat

Kajaanin yliopistokeskuksen kuva-arkistot
Tuula Honkanen
Kaisa Ottavainen-Nurkkala
Jarmo Piirainen
Lauri Sonny
Vuokko Tolonen-Junttila

Kirjapaino

Kajaanin Offsetpaino Oy
Kajaani 2014

ISSN 1797-4814

Kajaanin yliopistokeskus
VUOSIKERTOMUS 2013



OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

OULUN YLIOPISTO

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

LAPIN YLIOPISTO